

М. Ф. Котляр

Монетний двір

МОНЕТНИЙ ДВІР – установа, що виготовляє металеві монети, медалі, ордени тощо. Перші М. д. виникли разом із карбуванням монет у 7 ст. до н. е. в Греції, на укр. землях вони діяли від 5 ст. до н. е. у містах Пн. Причорномор'я: Ольвії (див. «Ольвія» Національний історико-археологічний заповідник), Пантікапеї, Тірі, Херсонесі Таврійському (див. «Херсонес Таврійський» Національний заповідник) та ін. За раннього Середньовіччя монет. майстер усі операції виконував самостійно, інколи навіть возив із собою знаряддя праці. У 16–18 ст. М. д. у Європі перетворилися на мануфактури. Першу машину для виготовлення монет. кружків створив Леонардо да Вінчі, гвинт. прес для карбування монет і медалей – Бенвенуто Челліні. Перші вітчизн. монети – златники й срібляники – емітовані наприкінці 10 – у 1-му 20-річчі 11 ст. за великого князя київ. Володимира Святославича, його пасерба – Святополка Ізяславича і сина – Ярослава Мудрого в Києві та Новгороді Великому. У 14 – на поч. 15 ст. існували М. д. у Києві за князя Володимира Ольгердовича (бл. 1363 – 1394, виготовляв срібні денарії), та у Львові. Львів. М. д. працював у 2-й пол. 14 ст. – 1414 і карбував срібні півгроші. 1663–65 (з перервами) у Львові діяв М. д. у будинку купця Я. Жидкевича на площі Ринок. Він виготовляв польс. монети: золоті дукати, талери, 30-ти, 18-ти, 6-ти і 1,5 грошовики. У Росії карбування монет розпочато у 2-й пол. 14 ст. М. д. функціонували в Москві, Новгороді Великому, Пскові, Твері та ін. містах. 1535 у Москві постав держ. М. д., відтоді приватні особи втратили право монет. емісії. 1724 засн. гол. М. д. Рос. імперії у С.-Петербурзі. Згодом виникли М. д. у Єкатеринбурзі, Коливані (нині село Алтай. краю, РФ), Варшаві та ін. За необхідності в 19 ст. облаштовували тимчас. М. д., зокрема у Сестрорецьку (нині місто С.-Петербур. міськради), Феодосії (нині АР Крим), Тифлісі (нині Тбілісі). 1876 С.-Петербур. М. д. став єдиним у Рос. імперії. У СРСР існували Моск. і Ленінгр. (нині С.-Петербург) М. д., що працюють і в сучас. РФ. У Києві нині діє Банкотно-монетний двір Національного банку України.

Фотоілюстрації

Рекомендована література

1. Романов Б. А. Деньги и денежное хозяйство // История культуры Древней Руси. Т. 1. Москва; Ленинград, 1948;
2. Спасский И. Г. Русская монетная система. Ленинград, 1970;
3. Котляр М. Ф. Грошовий обіг на території України доби феодалізму. К., 1971;
4. Крижанівський А. Львівський монетний двір у XIV–XV століттях. Л., 2007.

Бібліографічний опис:

Монетний двір / М. Ф. Котляр // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2019. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-69645>

2001-2024 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).